2023-yil – Insonga e'tibor va sifatli ta'lim yili

Qishloq hayoti

O`ZBEKISTON RESPUBLIKASI IJTIMOIY-IQTISODIY GAZETASI

1974-yil 1-yanvardan chiqa boshlagan

2023-yil 2-mart, payshanba | № 9 (9225)-son | e-mail: infoqishloqhayoti@yandex.ru | @Qishloqhayoti_gazetasi

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
ФАРМОНИ

2022-2026 ЙИЛЛАРГА МЎЛЖАЛЛАНГАН ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОННИНГ ТАРАҚҚИЁТ СТРАТЕГИЯСИНИ "ИНСОНГА ЭЪТИБОР ВА СИФАТЛИ ТАЪЛИМ ЙИЛИ"ДА АМАЛГА ОШИРИШГА ОИД ДАВЛАТ ДАСТУРИ ТЎҒРИСИДА

2022–2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси ҳамда Ўзбекистон Республикаси Президентининг Олий Мажлис ва Ўзбекистон халқига Мурожаатномасида белгиланган вазифаларга мувофиқ аҳолининг ҳаёт даражасини янада юксалтириш, таълим сифатини илғор халқаро стандартларга мувофиқлаштириш, барқарор иқтисодий ўсишга эришиш ҳамда камбағалликни қисқартириш борасидаги ислоҳотларимизни янги босқичга олиб чиқиш мақсадида:

1. Жамоатчилигимиз ва халқимиз билан кенг муҳокамаларда билдирилган таклифлар асосида ишлаб чиқилган **2022–2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегиясини "Инсонга эътибор ва сифатли таълим йили"да амалга оширишга оид давлат дастури** (кейинги ўринларда – Давлат дастури) иловага мувофиқ тасдиқлансин.

Вазирлар Маҳкамаси, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимликлари Давлат дастури ижросини самарали, қатъий тартиб-интизом асосида ташкил этиб, **10 кун муддатда** ҳар бир туман, шаҳар ва маҳалла кесимида амалий чора-тадбирларни белгиласин ҳамда **кенг жамоатчилик ва оммавий ахборот воситалари иштирокида мунтазам равишда** масъул шахсларнинг ҳисоботини эшитиб борсин.

Олий Мажлис палаталари ва маҳаллий Кенгашларга Давлат дастурининг бажарилишини туманлар, шаҳарлар ва маҳаллаларга бориб ўрганиш, масъул давлат органлари раҳбарларининг ҳисоботларини эшитиб бориш тавсия этилсин.

2. Халқимизнинг оғирини енгил қилиш, аҳоли учун қўшимча қулайликлар яратиш ва уларнинг харажатларини тежаш мақсадида, **2023 йил 1 июлдан** бошлаб:

а) барча давлат органлари ва ташкилотларида **"Аҳоли ва тадбиркорларга сервис сифатини ошириш"** чора-тадбирлари белгилансин.

Вазирлар ва бошқа мустақил ижро этувчи ҳокимият органлари раҳбарлари **15 кун муддатда** ўз тизимида **масофадан туриб**, шу жумладан, **мобил иловалар орқали кўрсатиладиган давлат хизматларини кўпайтириш**, ундириладиган **тўловлар миқдорини камайтириш**, талаб қилинадиган **ортиқча ҳужжатларни бекор қилиш**, кўриб чиқиш **жараёнлари** ва **муддатларини кескин қисқартириш**, шаффофликни ошириш, **аҳоли ва тадбиркорлар билан доимий мулоқот** майдончаларини ташкил этиш, ходимларнинг **муомала маданиятини юксалтириш, тезкор** ва **сифатли хизмат кўрсатишга ўқитиш** бўйича тадбирлар дастурини тасдиқлаб, **аҳоли** ва **тадбиркорларга** эълон қилсин;

б) **давлат хизматлари марказлари** орқали кўрсатиладиган давлат хизматлари сони **300 тага**, **Ягона интерактив давлат хизматлари портали** орқали кўрсатиладиган хизматлар сони эса **570 тага** етказилсин;

в) **аҳолининг ижтимоий ҳимояга муҳтож қатламлари (ногиронлиги бўлган шахслар, оғир беморлар, кексалар ва бошқалар)га** миграция ва фуқароликни расмийлаштириш соҳасидаги давлат хизматларини доимий яшаш ёки вақтинча турган жойига чиқиш орқали кўрсатилган хизмат учун **қўшимча тўлов ундирилмаган ҳолда кўрсатиш йўлга қўйилсин**;

г) электр, газ ва сув сарфи ҳисоблагичларини қиёслашдан ўтказиш бўйича давлат хизматларини **проактив тарзда** кўрсатиш (фуқаро мурожаатини кутмасдан, хизмат кўрсатувчи ташкилотнинг ўз ташаббуси билан) таклифини юбориш йўлга қўйилсин.

3. **2023 йил 1 сентябрдан бошлаб** аҳоли ва тадбиркорлик субъектларига субсидия ажратиш билан боғлиқ барча хизматлар босқичма-босқич **"Аҳоли ва тадбиркорлик субъектларига субсидия ажратишнинг ягона электрон платформа"**сига ўтказилсин ҳамда субсидияларни ажратишнинг мақсадга мувофиқлигини электрон платформа орқали онлайн текшириш тизими йўлга қўйилсин.

Бунда, субсидиялар ажратиш тўғрисидаги аризаларни **Ягона интерактив давлат хизматлари портали** орқали ёки **исталган туман (шаҳар) давлат хизматлари марказлари** орқали топшириш имкониятини яратиш ҳамда **ортиқча бюрократик тўсиқлар** ва **бошқа коррупциявий омилларни бартараф этиш** таъминлансин.

4. Фуқароларнинг пенсия таъминотини яхшилаш ва пенсионерларни қўллаб-қувватлаш мақсадида, **2024 йил 1 январдан бошлаб** пенсионерга ҳисобланган, лекин ўз вақтида **олинмаган пенсияни тўлаш муддати 12 ойдан 24 ойга узайтирилсин.**

(Давоми 2-саҳифада)

ЎЗБЕКИСТОН – ТУРКМАНИСТОН:

ДЎСТЛИГИМИЗ МУСТАҲКАМЛАНМОҚДА

Бердақ номидаги Қорақалпоқ давлат академик мусиқали театрида "Ўзбекистон ва Туркманистон ўртасида дипломатик муносабатларнинг 30 йиллиги ва Махтумқули ижоди ўзбек, қорақалпоқ ва туркман халқларининг дўстлик тимсоли" мавзусида маданий-маърифий тадбир бўлиб ўтди.

Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши Раиси ўринбосари Р.Нуразизов, Республика туркман миллий маданий маркази раиси Г.Авездурдиева, Миллатлараро муносабатлар ва хорижий мамлакатлар билан дўстлик алоқалари қўмитаси бош мутахассиси Ф.Беков ва бошқаларнинг сўзларида давлатимиз раҳбарининг ташаббуси, мамлакатимизда барча миллат ва элат вакилларига яратилган шароитлар, уларнинг она тили, урф-одати, миллий маданиятини ривожлантириш борасидаги имкониятлар, ёшларни миллий ва умуминсоний қадриятларга ҳурмат руҳида тарбиялаш, шу жумладан, ўзбек ва туркман халқлари ўртасидаги стратегик шериклик муносабатларини бундан буён мустаҳкамлаш борасида амалга оширилаётган кенг кўламли ишларга эътибор қаратилди.

Шунингдек, машҳур туркман шоири ва мутафаккири, туркман адабиёти, маданияти ривожига улкан ҳисса қўшган Махтумқули ижодининг туркман адабиёти тарихидаги ўрни, унинг ўзбек-туркман адабий алоқалари соҳасидаги аҳамияти қайд қилинди.

Таъкидланганидек, ўзбек ва туркман халқлари азал-азалдан яқин дўст, аҳил қўшни, стратегик ҳамкор сифатида муштарак мақсадлар билан яшаб келган. Шу сабабли, икки давлат ўртасидаги муносабатларнинг илдизи узоқ тарихга бориб тақалади ва ўзаро ҳурмат, ишонч асосига қурилган.

Ўзбекистоннинг яқин стратегик ҳамкорларидан бири – Туркманистон билан амалга оширилаётган ва тобора янги босқичга кўтарилаётган ўзаро дўстлик алоқалари ҳақида сўз юритиш муҳим аҳамият касб этади.

(Давоми 2-саҳифада)

Фармон ва ижро

ЯЙЛОВЛАР МУҲОФАЗАСИ КУЧАЙТИРИЛГАНИ ТАБИАТ БАРҚАРОРЛИГИНИ ТАЪМИНЛАЙДИ

2023 йил 16 февралда давлатимиз раҳбарининг "Яйловларни муҳофаза қилиш ва улардан оқилона фойдаланишни таъминлашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги фармони эълон қилинди.

Мазкур ҳужжат яйловларни муҳофаза қилиш, улардан оқилона фойдаланишни таъминлаш, шунингдек, каврак етиштиришни янада ривожлантириш ҳамда яйловларда ресурс тежовчи технологияларни кенг қўллаш мақсадида қабул қилинди.

Айтиш керакки, яйловлар умуммиллий бойлик бўлиб, давлат томонидан муҳофаза қилинади.

Фармон билан яйловларни муҳофаза қилиш ва улардан самарали фойдаланишга доир чора-тадбирлар дастури тасдиқланди.

Яйловлар чўлдаги, ярим чўлдаги, тоғ олдидаги, тоғдаги ва текисликдаги, сув билан таъминланган ҳамда сув билан таъминланмаган яйловларга ажратилади.

Энг муҳими, яйловлар атроф табиий муҳит барқарорлигида муҳим ўрин тутади.

Юридик ва жисмоний шахслар яйловларни ифлослантирганлик, улардан оқилона фойдаланмаганлик, уларнинг таназзулга учраганлиги ва яйловлар тўғрисидаги қонунчиликни бошқача тарзда бузганлик натижасида етказилган зарарнинг ўрнини қоплаши шарт.

Президент фармони асосида яйловларни муҳофаза қилиш тизими кучайтирилиши билан бир қаторда улардан самарали фойдаланиш имкониятлари ортмоқда.

Ҳужжатда 500 гектар яйловда қуёш энергиясида ишлайдиган насос агрегатлари ёрдамида ерости сувларини чиқариш ҳамда томчилатиб суғориш технологиясини жорий этиш бўйича намунавий пилот лойиҳани амалга ошириш кўзда тутилган.

Ушбу имконият қурғоқчилик шароитига тушиб, барбод бўлаётган яйловларни асраб қолишга кўмаклашади. Бундай хайрли иш кўламини янада кенгайтириш мақсадга мувофиқ.

Яна бир муҳим жиҳат шундаки, яйловлардан фойдаланиш ва уларни муҳофаза қилиш, шу жумладан, фойдаланувчиларнинг мулкчилик шаклидан қатъи назар, яйловлардан оқилона ва мақсадли фойдаланиши ташкил этилади ва бу борада назорат амалга оширилади.

2023 йил 1 августга қадар жисмоний ва юридик шахсларга ижарага берилган яйлов ер майдонлари (ўрмон фонди ерлари бундан мустасно) хатловдан ўтказилади. Яйловлардан фойдаланишнинг ҳолати ҳамда шартнома талаблари бажарилганлиги ўрганилади.

Хатлов ва ўрганиш натижаларига кўра, шартнома шартларини бажармаган, хусусан, яйлов ер майдонларидан мақсадсиз фойдаланган ҳолатлар юзасидан қонунчиликда белгиланган чоралар кўрилади. Яйлов ер майдонларининг электрон ҳисобини юритиш йўлга қўйилади.

Матлуба МИРЗААБДУЛЛАЕВА,
ТДЮУ доценти.
ЎзА

ФАРҒОНА ВИЛОЯТИ

Баҳорни соғинган юртим

Бугун баҳорнинг илк куни. Қишнинг қаҳратон кунлари ортда қолди. Бу йил халқимиз ҳар йилгидан кўра баҳорни, кўкламни орзиқиб кутди. Ижтимоий тармоқларни кузатаркансиз, бу фаслни барча яхши кўришига, интиқиб кутганига яна бир бор гувоҳ бўласиз. Табриклар, баҳор ҳақидаги шеърлар дилларга илиқлик улашади.

Баҳорни жуда соғиндим.. Эрта тонгдан қизим Муслимахон баҳор ҳақида ёзган шеърининг бу сатрларини юрагидан жўшиб ўқиди. Барчамизни тўлқинлантирди. Чунки у ғурур билан айтди, баҳор соғинчини қўшиб, фахрланиб айтди. Унинг нигоҳларида кўкламга интиқликни, гўзалликка ошуфталикни сезиш мумкин эди ўшанда. Қалбидаги ўз гўшасига бўлган меҳрни, муҳаббатни қўшиб айтди шу бир оғиз сўзига.

Ҳа, қизимнинг айтганича бор. Баҳорнинг барибир тароватi, шукуҳи бошқача, Фарғона адирлари яшилликка бурканиш арафасида. Эрта тонгдан қуёш мўралаб, офтоб тафти заминни қиздирмоқда. Бу ҳарорат ерга, ўт-уланнинг бағрига сингади. Ана шундай кезларда эл далага ошиқади.

Баҳорни ким ҳам соғинмайди дейсиз? У гўзаллик, орзу-умидлар фасли. Атрофга бир боқинг. Борлиқ уйғонади. Яшариш, янгиланиш фасли бошланади. Ҳадемай бўртиб қолган куртаклар қабо очади. Тилла тангалардек сочилган момақаймоқлар, ариқ лабида бўйга етган мастона ялпизлар ифори, шаддод шаббоданинг майин бармоқлари дилни энтиктиради. Баҳор биз интиқ ва интизор кутган, кўнгилларга шодумонлик, қалбларга сурур, юракларга ҳузур бағишловчи ардоқли байрамимиз Наврўздан илк мужда олиб келади. Чунки у байрамлари билан янада ардоқли.

Фарғонанинг бугун барча жойларида ҳам кўклам қўшиғи янграмоқда. Адиру чўлларда баҳордан дарак берувчи бойчечаклар бўй кўтарган. Айниқса, қишлоқларнинг таровати ўзгача.

Файзиёб қишлоқ кўчаларидан ўтиб бораркансиз, ажиб ҳид димоғингизга урилади. Сумалак. Дошқозонда Наврўз таоми пиширилмоқда. Ёшу қари шу ерда. Сумалакни ковлаб, қўшиқ айтишмоқда:

Лола гул алвон-алвон,
Сумалак етмай қолган
Бир умр қилар армон.

Ҳар гал сумалак пиширганда, халқимиз, энг аввало, эл-юртга омонлик тилайди, яратгандан экин-тикинга барака сўрайди. А йниқса, ёши улуғларимиз "кўкламга етдик, шукр" дея дуо қилади.

– Шу кунларга етказганига шукрлар бўлсин, – дея дуога қўл очади онам. Баҳорни жуда соғиндик.

Ҳа, шундай дориломон кунларга етганимиз учун шукроналик ҳиссига тўлади кўнгилларимиз. Юртимиз тинч. Дастурхонимиз тўкин. Фарзандларимиз соғ-саломат. Орзулари мўл, тилаклари бисёр халқимиз эртанги кун умиди билан, тўй-томошалар истаги билан яшаётган ватандошларимиз Наврўзга пешвоз чиқади. Барчамизга баҳор муборак бўлсин!

Маъсуджон СУЛАЙМОНОВ,
ЎзА мухбири.

СУРХОНДАРЁ ВИЛОЯТИ

ИМКОНИ БОР ИШ БАЖАРСИН!

Алибой Жабборовни Сурхондарё вилоятининг ирригация ҳамда мелиорация тармоқлари ходимлари ишчан раҳбар сифатида яхши билишади ва ҳурмат қилишади. Чунки у, ўттиз йилдан бери соҳа ходимлари билан ҳамкор.

Тошкент политехника инстутини *(Ҳозирги Тошкент давлат техника университети)* битирган Алибой иш фаолиятини 1989 йил "Сурхонирстрой" трестида усталикдан бошлаб, 16 йил орасида аввалига иш бошқарувчи, участка бошлиғи, ишлаб чиқариш бўлими раҳбари ва бош муҳандис вазифаларида баракали меҳнат қилди. Вилоятдаги ҳамма туманлар ва хўжаликлардаги сув хўжалиги ҳамда мелиорация объектларини қуриш, реконструкция қилиш, таъмирлаш-тиклаш юмушларини бажариб, етук мутахассис сифатида элга танилди.

(Давоми 2-саҳифада)

"АЛП ТЕХНО СЕРВИС"НИНГ ЭКСПОРТ САЛОҲИЯТИ ОРТМОҚДА

ҚАШҚАДАРЁ ВИЛОЯТИ

Қарши шаҳридаги "Буюк Турон" кичик саноати зонасида жойлашган "Алп Техно Сервис" масъулияти чекланган жамияти йилига 120 минг дона телевизор ва монитор ишлаб чиқариш қувватига эга.

JVC, TCL, Zimmer ва бошқа брендларнинг аудитидан ўтган корхона маҳсулотлари шу номлар остида ташқи бозорга чиқмоқда. Ўтган йили 3 миллион АҚШ доллари миқдорида маҳсулот экспорт қилинган бўлиб, жорий йилда бу кўрсаткич 6 миллион долларга етказилиши кўзланган.

Корхонада айни пайтда 70 та иш ўрни яратилган. Плата териш ҳамда пластик қисмлар ишлаб чиқариш тармоғи йўлга қўйилиши билан яна 30 та янги иш ўрни яратилади.

Аъло АБДУЛЛАЕВ (ЎзА) олган суратлар.

2023 йилда жамоатчилик фикри асосида шакллантириладиган лойиҳаларни молиялаштириш учун Давлат бюджетидан 8 триллион сўм йўналтирилади

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
ФАРМОНИ

2022-2026 ЙИЛЛАРГА МЎЛЖАЛЛАНГАН ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОННИНГ ТАРАҚҚИЁТ СТРАТЕГИЯСИНИ "ИНСОНГА ЭЪТИБОР ВА СИФАТЛИ ТАЪЛИМ ЙИЛИ"ДА АМАЛГА ОШИРИШГА ОИД ДАВЛАТ ДАСТУРИ ТЎҒРИСИДА

(Боши 1-саҳифада)

5. Ногиронликни белгилашда **фуқароларга қўшимча енгилликлар** яратиш мақсадида:

а) **2023 йил 1 апрелдан** бошлаб ногиронлик идоралараро электрон маълумотлар алмашинуви асосида **ногиронлик белгилари аниқ кўриниб турган**, **анатомик нуқсонлари бўлган**, шунингдек, **нохуш клиник прогнозга эга касалликлар** ва **асоратларда** фуқароларнинг иштирокисиз белгиланади;

б) Камбағалликни қисқартириш ва бандлик вазирлиги (Б.Мусаев) **2023 йил 1 апрелга қадар** ногиронликни белгилашнинг **ижтимоий моделига** босқичма-босқич ўтиш концепцияси лойиҳасини киритсин, унда:

фуқароларнинг **меҳнат қобилиятини** йўқотганлик даражасидан келиб чиқиб ногиронликни белгилаш **амалиётидан воз кечиб**, унинг ўрнига жаҳон стандартлари асосида ногиронликни белгилашга ҳамда ногиронлиги бўлган шахсларнинг ҳаётга **ижтимоий мослашуви** ва уларнинг **соғлиғини қайта тиклаш**га;

ногиронлиги бўлган шахслар учун **қулай форматлардаги ахборот технологияларидан,** имо-ишора тилидан ҳамда мулоқотнинг бошқа муқобил шаклларидан фойдаланиш имкониятларини яратишга эътибор қаратилсин.

6. "Янги Ўзбекистон" массивларини ривожлантириш ва аҳолининг уй-жойга бўлган талабини қондириш мақсадида 2023 йилда:

"Янги Ўзбекистон" массивлари ва **161 та бошқа массивларда**, жумладан, **хусусий пудрат ташкилотлари** томонидан **янги уй-жойлар қуришнинг** йиллик ҳажмлари **1,6** бараварга оширилиб, **90** мингга етказилсин. Бунда, **уй-жой ҳамда ижтимоий ва савдо объектларини лойиҳалаштириш** ва **қуришда автотранспорт воситаларининг турарғоҳлари**, шу жумладан, **кўп қаватли** ва **ерости автотурарғоҳлар мажбурий равишда** барпо этилиши таъминлансин;

32 минг нафар фуқарога бозор тамойилларига асосланган ипотека кредитлари, шунингдек, **11 минг нафар** фуқарога **бошланғич бадал** ва **фоиз тўловларининг бир қисмини** қоплашга субсидиялар ажратиш учун Давлат бюджетидан етарли маблағлар йўналтирилсин;

аҳолини бозор тамойиллари асосида ипотека кредитлари орқали **уй-жой билан таъминлашнинг янги тартиби** доирасида **мулк ҳуқуқи асосида уй-жойга эга бўлмаган фуқаролар** учун **Тошкент вилоятида тажриба-синов тариқасида "Менинг биринчи уйим"** дастури ишлаб чиқилиб, амалга оширилсин;

халқаро ва маҳаллий фонд биржаларида **"Ўзбекистон ипотекани қайта молиялаштириш компанияси" АЖ**нинг ипотека облигацияларини чиқариш ва жойлаштириш учун компаниянинг **устав фонди 100 миллион АҚШ доллари эквивалентига** етказилсин. Бунда, ипотека облигацияларини жойлаштириш ҳисобига жалб қилинган маблағлар **ипотека кредитлари учун ресурс сифатида** банкларга жойлаштирилсин.

7. Ташаббусли бюджет амалиётини ҳамда маҳаллаларнинг молиявий мустақиллигини кенгайтириш мақсадида:

2023 йилда жамоатчилик фикри асосида шакллантириладиган лойиҳаларни молиялаштириш учун Давлат бюджетидан **8 триллион сўм,** шундан "Обод қишлоқ" ва "Обод маҳалла" дастурлари учун **4 триллион сўм** йўналтирилсин;

2023 йилда маҳаллалар инфратузилмасини ривожлантириш бўйича лойиҳалар дастурлари доирасида амалга ошириладиган тадбирларни молиялаштириш учун Давлат бюджетидан **4 триллион сўм** ажратилсин.

Иқтисодиёт ва молия вазирлиги (Ш.Кудбиев) **уч ой муддатда лойиҳаларни жамоатчилик фикри ва "Очиқ бюджет" порталида тўпланган овозлар асосида молиялаштиришнинг самарали тизимини** яратсин ва амалиётга киритсин.

Бунда, овоз бериш жараёнларини **холис ва маъмурий аралашувларсиз** ташкиллаштиришнинг аниқ механизмларини жорий қилишга алоҳида эътибор қаратилсин.

8. Таълим сифатини ошириш, соҳани илғор хорижий тажриба асосида ислоҳ қилиш мақсадида:

а) **2023 йил 1 сентябрдан** бошлаб ҳар бир туман (шаҳар)нинг биттадан умумий ўрта таълим муассасасида ўқувчиларни **иккита хорижий тил ва битта касб-ҳунарга** ўргатиш амалиёти босқичма-босқич йўлга қўйилсин;

б) **2023/2024 ўқув йилидан бошлаб** босқичма-босқич умумий ўрта таълим муассасаларида ўқувчиларни умуминсоний ва миллий қадриятлар, ватанпарварлик руҳида тарбиялаш, шунингдек, уларда коммуникатив кўникмалар, танқидий ва креатив фикрлаш, жамоа бўлиб ишлаш, тадқиқотчилик каби кўникмаларни шакллантиришга йўналтирилган **таълим дастурлари** амалиётга киритилсин.

Бунда:

умумий ўрта таълим муассасаларининг **1-4-синфларида** ўқувчиларни илғор хорижий тажриба асосида ишлаб чиқилган **дарсликлар** бўйича ўқитиш;

5-9-синфларда ўқувчиларга умумтаълим фанларидан **таянч билимлар** бериш;

10-11-синф ўқувчиларининг **қизиқиш ва қобилиятига мос бўлган** ихтисослашган дастурлар асосида билим бериш амалиёти жорий қилинсин;

в) **2023/2024 ўқув йилидан бошлаб** республиканинг барча вилоятлари ва Тошкент шаҳрида **бошланғич синф ўқувчиларини бепул овқат билан таъминлаш** йўлга қўйилсин.

Бунда, овқат турлари **ўқувчиларнинг ёши** ва **соғлиғи ҳолатига кўра меъёрланган ҳолда етказиб берилиши** ҳамда **санитария талабларига** жавоб бериши таъминлансин;

г) **2023 йил 1 апрелдан бошлаб мактабгача таълим қамровини кенгайтириш** мақсадида:

янги мактабгача таълим ташкилотлари фаолиятини **кўп квартирали уйларнинг нотурар қаватларида** ёки **якка тартибда қурилган уй-жойларни сотиб олиш** ва кейинчалик уларни таъмирлаш ҳамда жиҳозлаш орқали ташкил этишга рухсат этилсин;

давлат-хусусий шериклик лойиҳаси доирасида ижарага берилган ер участкасида нодавлат мактабгача таълим ташкилоти биносини қурган хусусий шерик томонидан ушбу бинонинг мазкур лойиҳа учун **банк кредитлари бўйича гаровга қўйилишига оид чекловлар бекор қилинсин**;

д) профессионал таълим тизимини ривожлантириш, меҳнат бозори ва иш берувчиларнинг талабларига мос бўлган малакали ўрта бўғин кадрларини тайёрлаш мақсадида:

2023/2024 ўқув йилидан бошлаб **давлат грантлари** коллеж ва техникумларнинг **дуал таълим шакли** бўйича ҳам ажратилсин;

2023 йил 1 сентябрга қадар Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳрида малакали хорижий экспертларни жалб қилган ҳолда **Европа касбий таълим ва касбга ўқитиш сифатини таъминлаш тизими** талабларига тўлиқ жавоб берадиган **1 тадан намунавий профессионал таълим муассасалари** фаолияти йўлга қўйилсин;

е) **2023 йил 1 апрелдан бошлаб:**

профессионал таълим муассасаси **педагогларининг** базавий тариф ставкалари мос равишда умумий ўрта таълим муассасаси педагогларининг базавий тариф ставкаларига;

профессионал таълим муассасаси биринчи ва иккинчи малака тоифасига эга бўлган, малака тоифасига эга бўлмаган олий маълумотли ҳамда олий маълумотга эга бўлмаган **ишлаб чиқариш таълими усталарининг** базавий тариф ставкалари тегишинча умумий ўрта таълим муассасаси биринчи ва иккинчи малака тоифали ўқитувчиси, олий маълумотли ўқитувчиси ҳамда ўрта махсус маълумотли ўқитувчисининг **базавий тариф ставкаларига тенглаштирилсин.**

9. Аҳолига **бирламчи** тиббий хизматларни **яқинлаштириш ва фуқароларни сифатли тиббий хизматлар билан таъминлаш**, касалликларни **эрта босқичда аниқлаш**, шунингдек, беморларга қўшимча қулайликлар яратиш мақсадида:

а) Соғлиқни сақлаш вазирлиги (А.Иноятов):

2023 йилда **30 та** оилавий поликлиника, **110 та** оилавий шифокор пункти ва **520 тагача** ихчам маҳалла тиббиёт пунктларини ташкил этиш;

18-40 ёшли **12,6 миллион нафар** аҳолини профилактик кўрикдан ўтказиш, 40 ёш ва ундан катта ёшдаги сурункали касаллиги бўлмаган **6,3 миллион нафар** аҳолини юрак қон-томир касалликлари ва қандли диабет, **3 миллион нафар** аҳолини онкологик касалликларни эрта аниқлаш бўйича скрининг текширувларидан ўтказиш;

спинал мушак атрофияси билан касалланган **112 нафар** болани дори воситалари билан таъминлаш;

250 нафардан ортиқ заиф эшитувчи болада кохлеар имплантация операцияларини ўтказиш, шунингдек, бундай операциялар ўтказилган **132 нафар** болада нутқ процессорларини алмаштириш чораларини кўрсин;

б) **вақтинча меҳнатга лаёқатсизлик варақалари ва бошқа тиббий маълумотномаларни бериш** босқичма-босқич **электрон шаклга ўтказилсин**. Бунда:

вақтинча меҳнатга лаёқатсизлик варақалари ва бошқа тиббий маълумотномаларни бериш Навоий ва Сирдарё вилоятларида – **2023 йил 1 июлдан бошлаб,** Тошкент шаҳри, Тошкент ва Самарқанд вилоятларида – **2023 йил 1 октябрдан бошлаб**, республиканинг бошқа ҳудудларида – **2024 йил 1 январдан бошлаб** электрон шаклга ўтказилсин.

2024 йил 1 январдан бошлаб вақтинча меҳнатга лаёқатсизлик варақалари ва бошқа тиббий маълумотномаларни **қоғоз шаклда талаб қилиш** тақиқлансин;

в) **2023 йил 1 июлдан бошлаб** Тошкент шаҳрида босқичма-босқич **давлат тиббий суғуртаси механизмлари** жорий этилсин;

г) **2023 йил якунига қадар** ногиронлиги бўлган шахсларни **амбулатор ва стационар шароитда бепул тиббий-ижтимоий** реабилитация чоралари билан қамраб олиш кўлами **30 минг** нафарга етказилсин.

10. Аҳоли орасида юқумли бўлмаган касалликларнинг олдини олиш, соғлом турмуш тарзини шакллантириш ва жисмоний фаоллик даражасини ошириш мақсадида қуйидагиларни назарда тутувчи **"Тўғри овқатланиш ва соғлом турмуш тарзи" умуммиллий ҳаракати** йўлга қўйилсин:

аҳолига **смартфон ва мобил иловалар** ёрдамида ўз соғлиғи ва овқатланишини назорат қилишни ўргатиш, тўғри овқатланиш бўйича мобил илова яратиш;

болаларга мўлжалланган носоғлом озиқ-овқат маҳсулотлари ва ичимликлар, болалар озиқ-овқат маҳсулотлари ҳамда энергетиклар, дори воситалари, биологик фаол моддалар **рекламасига талаб ва чекловларни кучайтириш**;

таълим муассасаларида болалар ва ёшлар учун **тавсия этилмайдиган маҳсулотлар**, шу жумладан, таркибида шакар, туз, трансёғлар миқдори юқори бўлган озиқ-овқат маҳсулотлари, таъм ва ранг берувчи қўшимчалар рўйхатини тасдиқлаш ва уларнинг истеъмолини камайтириш;

маҳаллий маҳсулотлар турларидан келиб чиқиб, аҳолининг ҳар бир хавф гуруҳи ва касаллик турлари учун алоҳида-алоҳида **соғлом овқатланишга қаратилган тавсияларни** ишлаб чиқиш;

ёши, тана тузилиши, турмуш тарзи ва касалликларга мойиллигидан келиб чиқиб, болалар, катталар ва кексалар учун қисқа **тўғри овқатланиш бўйича тавсиялар**, **соғломлаштириш машқлари** ва **гигиена қоидалари** тўпламини яратиш;

иш жойларида **ходимларнинг жисмоний тарбия билан шуғулланиши** ва **соғлом овқатланиши** учун зарур шарт-шароитларни яратиш.

11. **2023 йил 1 апрелдан бошлаб** Ўзбекистон Республикасида меҳнат фаолиятини амалга ошириш ҳуқуқига доир тасдиқнома амал қилиш муддати давомида чет эл фуқаролари хориждан олиб келинган шахсий автотранспорт воситасини **олиб чиқиб кетиш муддатини узрли сабабларга кўра ўтказиб юборганда, қонунчилик ҳужжатларида белгиланган йиғимни тўлашдан** озод этилсин.

12. Тадбиркорлик субъектларининг **ҳуқуқий ҳимоясини янада кучайтириш** мақсадида **2023 йил 1 июлдан бошлаб** тадбиркорлик субъектларига нисбатан янги турдаги жавобгарлик ва жазо чораларини жорий этишга **уч йиллик мораторий** ўрнатилсин.

Адлия вазирлиги (А.Ташкулов) Бош прокуратура (Н.Йўлдошев) билан биргаликда **бир ой** муддатда савдо ёки хизмат кўрсатиш қоидаларини бузганлик учун жиноий жавобгарликни **маъмурий юрисдикцияга ўтказиш** орқали бекор қилишни назарда тутувчи қонун лойиҳасини ишлаб чиқсин ва белгиланган тартибда Вазирлар Маҳкамасига киритсин.

13. **Қишлоқ хўжалигини сув ресурслари билан барқарор таъминлаш** мақсадида 2023 йилда:

сув ресурсларини бошқаришда узлуксиз тизимни йўлга қўйиш ҳамда сувни тежайдиган рақамли технологияларни жорий қилиш ҳисобига сувни етказиб беришдаги табиий йўқотишлар ҳажми **10 фоиз**гача камайтирилиши;

қишлоқ хўжалиги ерларини суғориш ва балиқ етиштириш (ўстириш) учун фойдаланиладиган сув ҳажми бўйича **солиқ ставкасини ошириш орқали сув солиғи бўйича тушумларнинг бир қисми** туманларда суғориш хизматларини ривожлантириш, ариқ, зовур ва каналларни бетонлашга йўналтирилиши таъминлансин.

Сув хўжалиги вазирлиги (Ш.Хамраев) **2023 йил якунига қадар:**

а) сув ресурсларини бошқаришда рақамли технологияларни кенг жорий қилиш, сув тежовчи технологиялардан фойдаланиш, зарур ирригация ва мелиорация тадбирларини ўз вақтида амалга ошириш орқали камида **7 миллиард метр куб** сув иқтисод қилинишини ҳамда **300 минг гектар** майдонда такрорий экинларни суғоришга йўналтирилишини таъминласин;

б) Иқтисодиёт ва молия вазирлиги (Ш.Кудбиев) билан биргаликда:

сувнинг ҳисобини очиқ-ошкора юритиш тизимини жорий этиш мақсадида **13 мингта** сув хўжалиги объектларини рақамлаштириш билан боғлиқ барча харажатларни Давлат бюджети маблағлари ва халқаро молия институтлари грантлари ҳисобидан молиялаштириш;

16 та йирик насос станцияларини давлат-хусусий шериклик асосида модернизация қилиш чора-тадбирларини ишлаб чиқиб, тасдиқлаш учун киритсин.

14. **Адолат ва қонун устуворлигини мустаҳкамлаш, инсон ҳуқуқ ва эркинликларига сўзсиз риоя этилишини таъминлаш** борасида қуйидагиларни назарда тутувчи қонун лойиҳалари белгиланган тартибда Олий Мажлис Қонунчилик палатасига киритилсин:

жиноятларни тергов қилиш жараёнида **"Хабеас корпус" институтини қўллаш** амалиётини янада кенгайтириш мақсадида тинтув ўтказиш, телефон сўзлашувларини эшитиб туриш ва мулкни хатлашга **санкция бериш ваколатини прокурорлардан судларга ўтказиш**;

жиноят ишини судларга айблов хулосаси (айблов далолатномаси) ва **ҳимоячи фикри билан бирга тақдим этиш** тартибини жорий этиш;

адвокатлик фаолияти билан шуғулланиш ҳуқуқини берувчи лицензияни олиш учун юридик мутахассислик бўйича камида **икки йиллик иш стажига эга бўлиш талабини бекор қилиш**.

Олий суд (Б.Исламов), Адлия вазирлиги (А.Ташкулов) ва Бош прокуратура (Н.Йўлдошев) мазкур бандда назарда тутилган масалалар бўйича **тегишли қонунлар лойиҳаларининг Давлат дастурида белгиланган муддатларда** ишлаб чиқилиб, киритилишини таъминласин.

15. Йўл ҳаракати хавфсизлигини таъминлаш соҳасини **"шаҳар автомобиллар эмас, балки пиёдалар учун"** ғояси асосида ислоҳ қилиш мақсадида:

а) **2023 йил 1 апрелдан бошлаб** Тошкент ва Нукус шаҳарларида ҳамда вилоятлар ва туманларнинг **марказларида** транспорт воситалари ҳаракатланишининг **энг юқори тезлиги соатига 70 километрдан 60 километргача** туширилсин;

б) **2023 йил 1 декабрдан бошлаб** транспорт воситасининг эгасига транспорт воситасини бошқариш ҳуқуқи ўтказилган шахс билан биргаликда тегишли ҳуқуқни белгиловчи ҳужжатни (ишончнома ва бошқалар) тақдим этган ҳолда, давлат йўл ҳаракати хавфсизлиги хизмати органларини **транспорт воситасини бошқариш ҳуқуқини ўтказганлиги ҳақида хабардор қилиш ҳуқуқи** берилсин.

Бунда, хабарнома олинган кундан бошлаб ваколатли орган томонидан **Йўл ҳаракати хавфсизлиги хизматининг Ягона автоматлаштирилган ахборот-таҳлил тизимига тегишли ўзгартиришлар киритиш** ҳамда ушбу транспорт воситасида содир этилган **йўл ҳаракати қоидалари бузилганлиги учун бошқариш ҳуқуқи ўтказилган шахсга нисбатан маъмурий баённома расмийлаштириш** тартиби жорий этилиши белгилансин.

16. Адлия вазирлиги, "Тараққиёт стратегияси" маркази ва "Юксалиш" умуммиллий ҳаракати:

Давлат дастури амалга оширилишининг боришини тизимли **мониторинг қилиш, уни сифатли ва ўз вақтида бажариш** учун қўшимча чоралар кўриш бўйича таклифларни ишлаб чиқсин;

Давлат дастурида назарда тутилган норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларининг **сифатли ва ўз вақтида ишлаб чиқилиши ҳамда келишилишида амалий ёрдам** кўрсатиб борсин;

Давлат дастурини амалга ошириш якунларига бағишланган **ахборот-таҳлилий шарҳларни тайёрлаш, уларни хорижий тилларда эълон қилиш ва кенг тарқатишни** таъминласин;

мониторинг натижалари тўғрисидаги ахборотни ҳар ойда 2022–2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегиясини амалга ошириш бўйича республика комиссиясига киритиб борсин.

17. Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги (А.Ходжаев), Ўзбекистон Миллий телерадиокомпанияси (А.Хаджаев) ва Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги (А.Кўчимов) мунтазам равишда Давлат дастурининг мақсад ва вазифалари, **шу жумладан, машҳур давлат арбоблари, тажрибали сиёсатшунос, ҳуқуқшунос, иқтисодчи ва бошқа мутахассислар иштирокида** кенг шарҳлаб борилишини ҳамда унинг мазмун-моҳияти жамоатчиликка тушунтирилишини таъминласин.

18. Мазкур Фармон ижросини самарали ташкил қилишга масъул ва шахсий жавобгар этиб **вазирликлар ва идоралар раҳбарлари, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши Раиси, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимлари** белгилансин.

Фармон ижросини муҳокама қилиб бориш, ижро учун масъул ташкилотлар фаолиятини мувофиқлаштириш ва назорат қилиш **2022–2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегиясини амалга ошириш бўйича республика комиссиясига** юклансин.

Амалга оширилган чора-тадбирлар тўғрисида **ҳар чоракда** Ўзбекистон Республикаси Президентига ахборот киритиб борилсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти **Ш.МИРЗИЁЕВ**

Тошкент шаҳри,
2023 йил 28 февраль

ЎЗБЕКИСТОН – ТУРКМАНИСТОН: ДЎСТЛИГИМИЗ МУСТАҲКАМЛАНМОҚДА

(Боши 1-саҳифада)

Зеро, икки дўст давлатлар ўртасидаги ижтимоий, иқтисодий, маданий-маърифий соҳалардаги алоқаларни янги босқичга кўтариш, ҳамкорликнинг янги йўналишлари ва истиқболларини белгилаган ҳолда ўзаро манфаатли ҳамкорликни ривожлантириш борасида тарихий ишлар амалга оширилмоқда.

Шу ўринда айтиш жоизки, бугунги кунда мамлакатимизда истиқомат қилаётган 130 дан ортиқ миллат ва элат вакиллари орасида 206 минг, Қорақалпоғистон Республикасида эса 105 минг нафардан зиёд туркман биродарларимиз жонажон юртимиз тараққиёти йўлида меҳнат қилмоқда. Мамлакатимизда туркман халқи миллий маданияти, тили, анъаналари ва урф-одатларини асраш ҳамда ривожлантириш мақсадида барча имконият, шарт-шароитлар яратилган.

Қорақалпоғистон Республикасида таълим туркман тилида олиб бориладиган 40 га яқин мактаб фаолият олиб бормоқда. Уларни она тилидаги дарсликлар билан таъминлашга эътибор қаратилмоқда. Бердақ номидаги Қорақалпоқ давлат университетида туркман филологияси бўйича етук мутахассислар, Ажинияз номидаги Нукус давлат педагогика институтида бошланғич синф ўқитувчилари тайёрланмоқда. Қорақалпоғистон Республикаси туркман миллий маданий маркази қошида "Мекан" газетаси чоп этилмоқда, "Орзу" ашула ва рақс ансамбли фаолият кўрсатмоқда.

– Мамлакатларимиз ўртасида дипломатик муносабатлар ўрнатилганининг 30 йиллиги ҳамда туркман мумтоз шеъриятининг атоқли вакили Махтумқули таваллудининг 300 йиллиги Оролбўйида ҳам кенг нишонланмоқда, – дейди Республика туркман миллий маданий маркази раиси Гулдана Авездурдиева. – Дўстлигимиз мустаҳкам ва абадий бўлсин, мамлакатларимиз равнақ топиб, бир-бирига доимо мустаҳкам ҳамда ишончли шерик бўлиб қолсин!

Маданий-маърифий тадбир доирасида меҳмонларга рус, қозоқ, туркман, ўзбек, қорақалпоқ, украин ва корейс миллатлари вакиллари томонидан тайёрланган маҳсулотлар кўргазмаси ҳамда турли миллат вакиллари ижросида концерт дастури намойиш этилди.

Довуд АБИБУЛЛАЕВ,
ЎзА мухбири.

АНДИЖОН ВИЛОЯТИ

СУВЧИЛАР БАҲОРГИ ЮМУШЛАРГА ҚИЗҒИН КИРИШДИ

Айни кунларда Избоскан тумани ирригация бўлими жамоаси суғориш мавсумига тайёргарлик кўриш ишларини якунига етказмоқда. Бу борада ирригаторлар ва фермерлар ўзаро бамаслаҳат иш юритаётир.

Тумандаги "Чўнгбоғиш" фермер хўжалиги бошлиғи Улуғбек Охуновнинг айтишича, гидроучастка ва гидропостларнинг мавсумга барвақт тайёрланганлиги, ички сув йўлларининг эртароқ тозаланганлиги туфайли биринчи суғориш сифатли амалга оширилди.

Туман ирригация бўлими бошлиғининг ўринбосари Абдулатиф Юсуповнинг маълум қилишича, ҳозирга қадар 120 дона гидропост жорий ва мукаммал таъмирдан чиқарилди, 9,9 километр узунликдаги ариқлар мавсумга шай ҳолатга келтирилди.

Норин-Қорадарё ИТҲБ матбуот хизмати.

Учрашувда вилоятдаги мактабларнинг бугунги аҳволи, айни пайтдаги мавжуд муаммолар очиқ-ойдин тилга олинди

ҚАШҚАДАРЁ ВИЛОЯТИ

Президент ташрифи тафсилотларидан

ТАЪЛИМ БОШ МАВЗУ

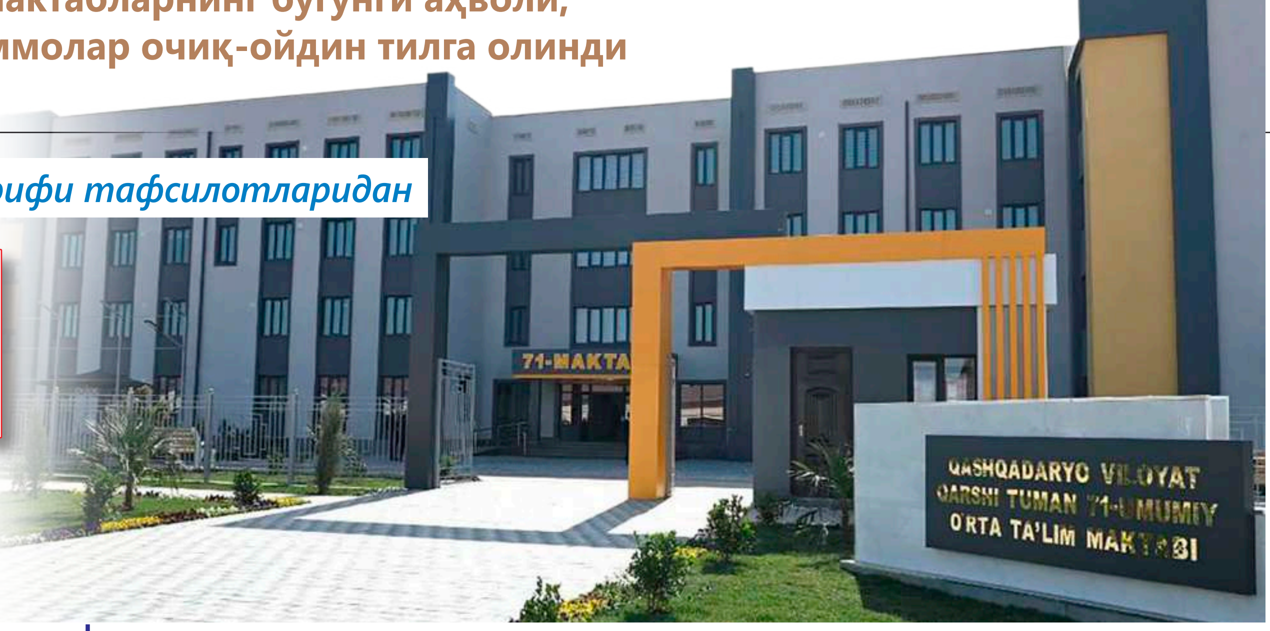

Президентимизнинг Қашқадарёга бу галги ташрифи таълим соҳасининг муаммолари муҳокамасидан бошланди

Маълумки, сўнгги йилларда мамлакатимиздаги барча ҳудудлари сингари воҳанинг турли маҳалла ва қишлоқларида ижтимоий соҳа объектлари – боғчалар, мактаблар, даволаш муассасалари сингари иморатлар янгидан қурилмоқда, реконструкция қилинмоқда ва ялпи таъмирдан чиқарилмоқда. Қарши туманининг Янги Батош маҳалласи ҳам шаҳар кўринишини олиб, унда қисқа вақт ичида замонавий тўрт қаватли мактаб ва ёнгинасида болалар боғчаси қад кўтарди.

Юртбошимиз 24 февраль куни Қашқадарё вилоятига сафарини айнан мана шу 71-сонли мактаб ҳаёти билан танишишдан бошлади. Ўқувчиларга чуқур билим бериш учун барча жиҳозлар билан таъминланган синф хоналари, фан кабинетлари, ўқув устахоналари билан танишиб чиққан Президентимиз вилоятнинг таълим соҳасидаги вакиллари билан учрашди. Менга ҳам соҳанинг фахрийси сифатида учрашувда қатнашиш насиб этди. Учрашувда вилоятдаги мактабларнинг бугунги аҳволи, ўқитувчиларнинг сифат таркиби, айни пайтдаги мавжуд муаммолар очиқ-ойдин тилга олинди. Вилоятда мактабларнинг аҳволини яхшилаш учун ҳукуматимиз маблағни аямаётганлиги, қурилиш ва таъмирлаш учун бир триллион сўмдан ортиқ маблағ сарфланганлиги мамнуният билан қайд қилиб ўтилди. Аммо шунга қарамасдан ўқитувчилар яратилаётган бу имкониятларга мос равишда меҳнат қилаяптими, ёшларга талаб даражасида билим берилаяптими, деган савол ўртага ташланда. Президентимиз бу саволларга тўпланганлардан аниқ жавоб сўрадилар. Дастлаб сўз олган Ўзбекистон Қаҳрамони, таниқли ўқитувчи Муҳаббат Шаропова ўз фикрини баён қилар экан, узоқ йиллар ижтимоий соҳа вакилларининг ўз хизмат вазифаларидан четлатилиб қишлоқ хўжалиги ишларига жалб қилинганлиги, ойлик маошларнинг камлиги натижасида келиб чиққан муаммоларга тўхталди. Аввалambор, ўз маошига рўзғор тебрата олмаган эркак ўқитувчиларнинг бошқа соҳаларга иш қидириб кетишлари таълимга салбий таъсир кўрсатди. Бора-бора аёллар ҳам елкаларига хуржунни осиб, бошқа

шаҳарларга, ҳатто хорижга кета бошладилар. Натижада болалар боболари, момолари, қариндошлари, ҳатто қўшниларига қолиб кетиш ҳоллари ҳам рўй берди. Бунинг оқибатида тарбияга путур етди, болалар ўртасида ҳатто жиноят содир этиш сони оша бошлаган эди. Сўнги йилларда аҳвол тамоман ўзгарди: ўқитувчи ҳамма ишлардан озод қилиниб, дарсини берадиган, болалар эса билим олиш билан шуғулланадиган бўлишди, ўтказилаётган бу ислоҳотлар энди-энди ўз натижасини бера бошлади.

– Мактабимиз туманимизнинг қоқ марказида жойлашган бўлсада, тўртта биносидан бири яъни 120 ўринлиси зах, нураш арафасида эди, – дея сўз олди Ғузор туманидаги Убайдулла Уватов номидаги мактаб директори Лола Усмонова. – Ундаги парталар эскириб кетган бўлиб, ўқувчиларнинг ўтириши учун ноқулай, доскаларга ёзиш қийин эди, жиҳозлар етишмасди. 2020 йилда бу бино ўрнига 360 ўринли замонавий бино қуриб берилди. Эндиликда мавжуд тўрт бинода 2200 дан ортиқ ўқувчиларимизнинг барчаси учун ўқиётган синф хоналари, фан кабинетлари, ўқув устахоналари талаб даражасида жиҳозланган. Ўқувчиларимизнинг камида иккита хорижий тилни ўрганишлари ва беш турдаги ҳунар ўрганишлари учун шароит яратдик.

Бундай ўзгаришлар бошқа туманларда ҳам амалга оширилаётганлиги тўғрисида қатнашчилар Президентимизга ахборот бердилар. Икки соатдан кўпроқ таълим ходимларининг фикрларини тинглаб, мулоқот қилган Юртбошимиз воҳада ёшларга сифатли таълим бериш, уларни замон талаблари асосида тарбиялашнинг кўплаб қирралари тўғрисида ўз таклифларини билдирдилар. Мамлакатимизда ҳар доим ўқитувчиларнинг обрўсини ошириш, уларнинг иш шароитларини яхшилаш, моддий ва маънавий қўллаб-қувватлашга доимий эътибор қаратилиши соҳасида олиб борилаётган ишлар давом эттирилиши қайд қилинди. Кун давомида Президентимиз қайси жойга борган бўлсалар, ўтказган барча учрашувларида эътиборни ёшлар тарбиясига, уларнинг чуқур билим олишлари ва тарбиясига қаратдилар.

Ҳусниддин НУРИДДИНОВ

ИМКОНИ БОР ИШ БАЖАРСИН!

(Боши 1-саҳифада)

Соҳада ишлаб, кўп йиллик тажриба орттирган Алибойни бошқа ташкилотларга бир неча марта ишга таклиф қилишган. Аммо у хусусийлаштириш бошланган 2005 йили алоҳида корхона тузиб, ирригация- мелиорация объектларини қуриш, таъмирлаш-тиклаш билан шуғулланишни давом эттиришга бел боғлади. "Туронирсувқурилиш" корхонасини ташкил қилиб, биринчи галда моддий-техника базасини мустаҳкамлашга киришди. Банкдан кредит чиқарди, лизинг компаниялари билан шартнома тузди. 4 та экскаватор, 2 та бульдозер, автокран, Лепхер, Чаён, Тройлер, 25 тонна юк кўтарадиган ўзи туширадиган 3 та автомашина харид қилинди. Корхонада энг тажрибали мутахассислар тўпланди. 17 йил мобайнида корхона секин-аста иқтисодий жиҳатдан юксала борди. Бетон тайёрлаш ва бетон буюмлар ишлаб чиқариш цехи очилди. Айни дамда корхонада 60 нафар муҳандис-техник доимий меҳнат қилаяпти. Иш ҳажми ортганда яна 100 нафар мавсумий ишчи жалб этилади. Барча турдаги техникаларга эга жамоа ҳар йили ирригация ва мелиорация объектлари бўйича кўзда тутилган қурилишларни амалга ошириш лойиҳа танловларида иштирок этмоқда. Танловда ғолиб бўлган тақдирда ҳам битта лойиҳа билан чекланмайди. Ишчиларни бўш қолдирмаслик ва корхона даромадини кўпайтириш мақсадида бошқа корхоналарга ҳам ёрдамчи пудратчи бўлиб иш бажаришаверади.

Алибой Жабборовнинг ўрнак олса арзийдиган фазилати шуки, ходимлари манфаатини биринчи ўринга қўяди. Корхонани катта бир рўзғор деб билади. "Раҳбар 60 нафар ходимга ҳам ота, ҳам она", дейди у. Иш бўлиб турсагина ходимлар ҳамда корхона даромадли бўлишини чуқур идрок этгани туфайли мудом изланиш-ҳаракатда. Айрим қурувчиларга ўхшаб пули бўлганда енгил автомашина харид қилмади, қўша-қўша уй қурмади, аксинча топган маблағини фақат корхона ва ходимлар манфаати йўлида сарфлади. Айнан шунинг учун ҳам корхонанинг моддий-техника базаси мустаҳкам, ҳар қандай ишни уддалаш учун техника ҳам, тажрибали мутахассис ҳам етарли. Ишлаб чиқариш бўлими бошлиғи Исомиддин Хидиров, ака-ука машинист экскаваторчилар Асқар ва Фазлиддин Қобулов, Жаҳонгир Эргашев, Элмурод Юлдошев, Баҳром Абдураҳимов, Холмўмин Норқўчқоров сингари техника шайдолари Алибой аканинг таянчлари. Уларнинг меҳнаткашлигига суяниб, Жабборов ҳеч нарсани ўйламай, катта-катта лойиҳаларни бажаришни корхона зиммасига олади. Бирор объектда иш бошлашса, бетонлаштириш зарурати туғилса ёки бетон ғиштлар, бетон балкалар ёхуд плиталар керак бўлса, бошқа ташкилотларга излаб боришмайди. Бетон тайёрлаш ва бетон буюмлар ишлаб чиқариш цехида ўзлари тайёрлашади – ҳам сифатли, ҳам ҳамёнбоп. Ўтган йили корхона аъзолари умумий ҳисобда 17 миллиард сўмлик иш бажаришган. Жумладан, ирригация ва мелиорация объектларида 11 миллиард сўмлик реконструкция, тозалаш, таъмирлаш-тиклаш юмушларини уддалашди.

– Инсофли, диёнатли, тажрибали раҳбар Алибой Жабборов бошлиқ корхона жамоаси билан анчадан бери ҳамкорлик қиламиз. 2022 йил улар ташкилотимиз буюртмасига асосан, Ангор туманида 178,5 километр узунликдаги коллектор-дренаж тармоқларини тозалаш, таъмирлаш-тиклаш ишларини сифатли бажаришди, – дейди "Сурхондарёсувқурилишинвест" давлат муассасаси етакчи мутахассиси Одил Исмадиёров. – Бундан ташқари, Денов туманидаги "Ойбарак" каналининг 3 километр қисмини бетонлаштириб, 3,5 километрини лойқадан тозалаб, таъмирлашди. Қайси объект ишониб топширилса, корхона ишчилари ҳамиша сифатга катта эътибор беришади. Ҳозирда корхона ишчи-хизматчилари йилдан-йилга ўтувчи объект ҳисобланган "Қумқўрғон" каналининг Шўрчи туманидан ўтувчи 3,5 километр қисмини сел-тошқин сувларидан ҳимоя қилиш мақсадида бетонлаштириш ишларини амалга оширмоқда.

Усмонали НОРМАТОВ

Америка таассуротлари

УЛАР БУ ИШЛАРНИ УДДАЛАШ УЧУН ЎЗЛАРИДА КУЧ ТОПА ОЛГАН

Америкага сафаримиз давомида Фибершед компанияси асосчиси Ребекка Бургесс билан бўлган мулоқотимиз ҳам қизиқарли кечганди. Компания фаолияти иқлим имкониятларини кенгайтириш, қишлоқ хўжалигига фойда келтиришдан иборат бўлиб, минтақавий ишлаб чиқаришни кенгайтирувчилар ва охирги фойдаланувчиларни етарли маълумотлар билан таъминлаб боради.

Ребекка Бургесс ҳудудда энг кўп сотилган "Ҳарвестинг Солор" китобининг муаллифи. Китоб фермерлар, мода саноати ва янги тўқимачилик иқтисодиёти учун 2019 йилда чоп этилган. Умуман, мазкур ташкилот пахта толаси ва қўй жуни етиштирувчилар билан уни қайта ишловчилар ўртасида илмий асосда воситачилик ишларини ташкил этиб боради. Ребекка Бургесс кучли ва шиддаткор, ҳар қандай вазиятдан чиқиб кетиш йўлини топишга ҳозир ва қодир, ҳеч бир қийинчилик иродасини бука олмаган зангори кўзли, тик қоматли гўзал ва нафосатли аёл. У камтаринлигича қолишни маъқул кўради, арзон ва ярашиқли кийимлар кияди, дабдабали автомобиллар ва ҳовли жойлар сотиб олмайди, ўз ишини жонидан ортиқ севади. Фурсатдан фойдаланиб Ребика хонимга уч-тўртта савол бердим.

– Компаниянинг мақсад ва вазифаси ҳақида тўхталсангиз?

– Компаниямиз нодавлат, нотижорат ташкилоти ҳисобланиб, ер эгалари, фермерлар ва тўқимачилик корхоналари ўртасидаги муносабатларни ўнглашга, тиклашга кўмаклашиб келади. Мақсад қишлоқ хўжалиги билан банд жамоалар етиштираётган пахта хомашёсини инжилмасдан харид қилишни назорат қилиш. Ҳозирда инон-ихтиёримизда етмиш бешта жамоа мавжуд. Улар бир юз тўқсон минг акр ер майдонида деҳқончилик қилади. Калифорния штати Америка Қўшма Штатлари таркибига бир минг саккиз юз йигирманчи йилда қўшилган. Шундан буён минтақда ҳунармандлар тайёрлаган, қўл кучи билан тайёрланган маҳсулотларга ўгай кўз билан қарамайдилар. Биз шунинг учун ҳам ҳунармандлар мушкулини осон қилишга кўмаклашамиз. Бу масъулияти юмуш доимий эътибор марказида бўлиб келган. Ота-боболаримни бир минг саккиз юз ўн бешинчи йилда тақдир шамоли бу ерларга учириб келган. Улар бу ерга муқим ўрнашиб, Исландия, Ирландия, АҚШ давлатларидан жун олиб келганлар. Деҳқонлар ошқовоқ, лавлаги етиштиришни тузук билганлар. Эла Робола деган қабила вакиллари қадимдан бу замин тупроғида пахта экиб келганлар. Шу-шу бошқа минтақалардаги каби, Жанубий Калифорнияда ҳам пахта, ғўза ўтроқлашган экинга айланиб улгурган.

– Пахта ҳамда жун етиштиришда асосан нимага эътибор қаратилади?

– Калифорниянинг садоқатли ватанпарвар йигит-қизлари учун чинакам муқаддас нарсалар бор. Ўлка ерларининг тинкасини қуритаётган, мадордан кетказаётган қурғоқчилик ҳамда сувнинг ер тубига тортилишидан асраб қолиш, ҳимоялашдир. Бу бутун минтақада истиқомат қилаётган эзгу ниятли кишиларга азоб беради. Аслида бундай ўткир, етилган муаммолар пахта етиштирувчилар қаторида, бизларни ҳам ҳаяжонга солиб, дилимизни сиёҳ қилиб юборади. Йирик тўқимачилик корхоналари раҳбарлари ҳам бу масалаларга ҳукумат эътиборини қаратишга муяссар бўлди. Бу муаммога тегишли ташкилотлар эътиборини қаратишдан асло тийилмайдилар. Қишлоқ хўжалиги корхоналари, фермерлар, тўқимачиларни биринчи галда сифат ва сон жиддий қизиқтиради. Бу нарса ернинг ҳолатига узвий боғлиқдир. Иложи борича тупроқ таркибини ўнглаб, ишлов беришнинг янги усулларидан фойдаланаяпти. Баъзида олимлар хизматига ҳам эҳтиёж сезилади. Улар бизларга тегишли бўлган ерларда илмий-тадқиқот, ўрганиш ишларини олиб борадилар.

– Эшитишимизча, АҚШнинг кўпгина минтақаларида рангли пахта етиштирилар экан?

– Тўғри, болалигимдан плантацияларда ўстириладиган турфа рангдаги, яъни жигаранг, қизил, сариқ, оқ пахталарга меҳрим тушганди. Айтганча, пахта толаси меъёрида қайнатилса, унинг туси ёрқинлашади. Бу нарса тажрибадан аён. Тағин бир гап. Ғўзани баргдан холос этиш осон юмуш эмас...

Шу маҳал баланд бўйли, қотмадан келган жун соҳаси бўйича мутахассис йигит Алекс Гофоснинг нигоҳи менга қадалди ва юз-кўзига табассум ёйилди. У мени Ўзбекистондан келган журналист эканлигимни билиб, таниб қолганди. Ёнидаги ўзи билан ёнма-ён қадам ташлаётган қиз Алесон Райлига бурилиб қаради, тўхтаб мен томонга яқин келди ва хушчақчақ, самимий оҳангда суҳбатга қўшилди:

– Тўғрисини айтсам, сурувдаги қўйиларни бошқа жойга олиб кетишаётганда сал бўлмаса менинг миямга қон ўрай деганди. Уларсиз мен хўжаликни бошқара олмаслигимни тушуниб етдим. Лекин, сал вақт ўтиб барчаси ўз измига тушиб кетди. Отар тағин қўй сурувига тўлди. Буларни бариси қўй зоти яхшиланиб, сифатли жун ишлаб чиқариш ҳажми ошганлигидан далолат беради. Шунинг учун биз қўйлар жунини йилига бир маротаба қирқишга мажбур бўлдик. Тушунаяпсизи, қўй жунининг харидори кўп, бозори чаққон. Дастлаб жун ювиб тозаланади, сўнгра тола ҳолатига келтирилади. Шу тариқа ундан нафис ва бежирим матолар тўқилади. Ўртача бир килограмм жун тўрт ярим долларга сотилади. Баъзида нарх бундан ҳам қимматлашиши мумкин. Нега энди мен бу ерда эканимни биласизми?

– Йўқ, дедим.

– Болалигимда ёт эллардан келтирилган, бу ернинг иқлим шароитига мослашган қўй сурувлари ҳақида кўп ўқиганман, эшитганман. Ана шу жониворларни мана ҳозир ўз кўзим билан кўриб, парваришлаб турибман. Ишимдан нолимайман. Шу сабабли бу ерда қолиб, қўй сурувларига меҳримни беришга жазм этдим. Қолаверса, ҳар қандай янгиликни синаб кўриш имкониятини қўлдан бой бермаяпман. Албатта, бу нарса дунёқарашимни кенгайтиради, билимларимни бойитади. Битта қўйдан йилига беш килограм сифатли жун олиш мумкин. Бир гектар яйловга ўн, ўн бештагача майда шохли мол тўғри келади. Жониворлар беда, йўнғичқа, ва бошқа ўт-ўланларни хуш кўриб истеъмол қилади. Натижада тезда семириб, эт боғлайди. Қўй асосан гўшт, жун ва пишлоқ учун боқилади. Негадир америка халқи қўй гўштини кам истеъмол қилади.

Ҳаво илиқ, баъзида шамол эсади. Гоҳида тепадан ёввойи ўрдак, ғозлар галаси учиб ўтади. Ям-яшил дарахтзорлар, дилга хуш ёқувчи майсазорлар қучоғидаги манзилда ҳаёт қайнайди. Бу ерни обод қилганларнинг чеҳраси очиқ, ён-веридаги одамларга бефарқ эмас. Зеро, улар бу эзгу ишларни уддалаш учун ўзларида куч топа олган. Бугун бажарган ишларидан кайфияти чоғ бўлиб ўтирибди. Аслида бу уларнинг бекамукўст бахтидир.

Улуғбек ЖУМАЕВ, журналист.

ФУҚОРО МУҲОФАЗАСИ ОЙЛИГИДА ФАОЛ БЎЛАЙЛИК!

Сергели тумани ФВ, СЕО ва ЖСХ бўлими ходимлари ҳамда тегишли соҳа вакилларидан иборат ишчи гуруҳ томонидан Сергели тумани Янги сергели кўчасида жойлашган "Деҳқон бозор" ҳудудида озиқ-овқатдан заҳарланишнинг олдини олиш мақсадида профилактик суҳбатлар олиб борилди. Бозор ҳудудида қўлбола анор шарбати чиқариш учун мўлжалланган ускуна, анор шарбатлари ва 7 кг. лағмон ҳамда 5 литрдан иборат консерва маҳсулоти белгиланган тартибда олиниб, брокераж қилинди. Тадбиркорлар ўртасида овқатдан заҳарланишнинг олдини олиш юзасидан тушунтириш ишлари олиб борилди.

С.САИДМУРОДОВ,
Сергели тумани ФВБ НТБ бошлиғи, капитан.

Эълон

"SQB Insurance" суғурта компанияси акциядорлик жамиятининг А4 форматдаги 0085142, 081655 серияли полис, Транспорт воситалари эгаларининг фуқаролик жавобгарлигини мажбурий суғурта қилиш бўйича ҳайдовчилар сони чекланган PSL 0031719 серияли полис бланкалари йўқолганлиги сабабли юридик кучини йўқотганлиги маълум қилинади.

Сиз халқимиз қалбида баҳор ва шодлик, ҳаёт ва тинчлик куйчиси бўлиб абадий яшайверасиз

СИЗНИ СОҒИНДИМ, УСТОЗ!

Салқин саҳарларда, бодом гулида,
Бинафша лабида, ерларда баҳор.
Қушларнинг парвози, елларнинг нози,
Бахмал водийларда, қирларда баҳор...

Бугун юртимизда баҳор нафаси кезмоқда. Баҳор янгиланиш фасли сифатида ижодкорга илҳом беради. Қолаверса, баҳор деганда устоз шоира, Зулфияхоним сиймоси кўз олдимизга келади. Зеро, унинг номи, ижоди баҳор билан ҳамоҳанг ва эгизакдир.

Сизни соғиндим, устоз! Нечун соғинмайин?! Ахир, сиз билан бўлган суҳбатлар, маслаҳатларингиз қалбимнинг туб-тубига сингиб кетган. Баҳорнинг илк кунида яна сизни эслайман. Юрагимнинг туб-тубидан нидо келади, сўзларим титроқ, қалбим йиғламоқда. Сиз менинг ҳар калима сўзимда, ҳаёлимда, хотирамда яшайсиз.

Қўлимга илк қалам олган кезларим, ўқитувчим, шоир ва драматург Низом Умарий раҳнамолик қилган бўлса, аслида менинг туйғуларим, дебочасида сиз турар эдингиз, ижодимга илҳом берган аслида сиз эдингиз. Бу туйғу оддий туйғу эмас, илоҳий эди. Сизга ҳавас қилган кезларим... Сизга ўхшашга интилганим... Булари бугун, баҳорнинг илк кунида, сиз таваллуд топган кунда хотирамдан такрор-такрор ўтказаман.

Ҳаммаси кечагидай ёдимда. Болалигимда радиодан мунис овозингизни эшитиб қолсам, бутун вужудимга титроқ кирар эди. Хаёл мени сизнинг шеърий оламингизга етаклар, ундан қониб-қониб баҳра олишга ва шеърий чаманингиздан гўзал гулларни теришга ундарди.

Сизнинг боғингизда гуллар кўп, чечаклар кўп. Бу гуллар ўзига шундай сеҳрлаб оладики, бу гулшандан чиқиб кетгинг келмайди.

Сизнинг ва сиз ҳақингиздаги китобларни қайта-қайта ўқийман, бирор, сафарга боргудай бўлсам, ҳамиша китобларингиз менга ҳамроҳдир. Мен китобларингиздан нур оламан, куч оламан. Китобларингизни ўқиб, туйғуларим тиниқлашади, ижодим юксаламан.

Мана, бугун ҳар йилдагидек, баҳорни илк кунини, сизнинг таваллуд кунингизни нишонлаш насиб этди. Сиз нафақат баҳор, балки эзгулик, хайрли ишлар тимсолига айланган ўзбекнинг улуғ шоирасисиз. Юртимизда сизнинг номингизда Давлат мукофоти таъсис этилди. Қандай яхши. Сизнинг номингизнинг ўзиёқ юзлаб ўзбек шоира қизларини, минглаб иқтидорларни кашф қилмпти. Буларни кўрган кўзлар нечун қувонмасин...

Бугун қалбим жуда тўлқинланиб кетди. Бунинг изоҳига сўз топишга қийналаман, туйғулар мени ҳар кўйга соляпти.

Устоз! Андижонлик шоираларнинг ҳаммаси сизни яхши кўради. Сиз уларнинг барчасига ижод бўстонига йўл очиб берган улуғ устозсиз.

Тоғ ортига ўтиб кетди кун,
Секин чўкди тоза, салқин тун...
Мен дераза оғаниим чорбоғ,
Сокин ухлар тун кўрпасида.
Майин қўшиқ ёйилар ҳар ён,
Эсиб ўтган ел шарпасида.

Ҳа, табиат тасвири сизнинг шеърларингизга шундай боғланиб кетганки, бунга ҳавас қиламан ва ўзим ҳам ўша сеҳр оғушида қоламан.

Дарвоқе, сизнинг Ҳулкар опам билан бирга тушган суратингиз ёзув столимга файз бериб туради. Бу суратга кунда бир неча бор нигоҳ ташлайман. "Мунисим, Ҳулкарим", деганингизда сиз қанчалар ҳақ эдингиз. Назаримда Ҳулкар опамга, барча ўзбек шоираларига муниcликни аслида сиз бергансиз.

Қанча севар эдинг, бағрим, баҳорни,
Ўрик гулларининг эдинг мафтуни.
Ҳар уйғонган куртак ҳаёт берган каби
Кўзларингга сурниб ўпардинг уни.

Устоз, сиз ҳар бир асарингизда дўстликнинг буюк қудратини, ҳаёт ва тинчликни, айниқса, баҳорнинг гўзал ҳамда бетакрор манзарасини ташбиҳлар билан қалбдан куйладингиз. Сиз халқимиз қалбида баҳор ва шодлик, ҳаёт ва тинчлик куйчиси бўлиб абадий яшайверасиз. Сизнинг номингиз муҳаббат ва садоқат тимсоли бўлиб мангу қолгусидир.

Муновварa ТИЛЛАБОЕВА,
шоира, Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси.
ЎзА.

Мамлакатимиз ҳудудида узоқ йиллар давомида турли тиллар истеъмолда бўлганлиги боис, баъзи бир атамаларнинг нимани англатиши тарихчиларга қийинчилик туғдирмоқда. Масалан, "Бухоро" атамаси. Баъзи тарихчи олимларнинг фикрича, бу сўз "Тангри жамоли", "Билимлилар шаҳри", "Нур таратувчи шаҳар" каби маъноларни англатар экан. Аммо тарихий манбалар тиккилаб ўрганилса, унинг бошқача талқинлари ҳам бордек туюлмоқда.

"БУХОРО" АТАМАСИ НИМАНИ АНГЛАТАДИ?

> **"Буни тарих дейдилар. У кеча ва минг-минглаб йиллар воқейликларига гувоҳлик беради. Уларни топмоқ, очмоқ ва авайлаб ҳақиқат тоқига илиб қўймоқ керак".**
> **Юсуф РЎЗИ БАЙКАНДИЙ**

Тарихий манбаларда "БАРХАЙРА" деган қўшма сўз бўлган. "БАР" дегани барида, бўйида, ёқасида, ёнида деган маънони англатади. "Хай" дегани хитой тилида дарё, сув деган маъноларни англатади. "РА" эса суғдийчада гўзал шаҳар, катта работ ёки қуёш юрти, деган маъноларни англатади. Шундай қилиб, аниқлик киритсак, "Бухоро" сўзи "БАР-ХАЙ-РА" қўшма сўзлари бирикмаси бўлиб, Бухоро тарзида айтилиб, талаффуз қилиниб келган бўлиши мумкин. У "Денгиз бўйидаги" ёки "Сув бўйидаги шаҳар" деган маънони англатади. Қизиғи шундаки, буни асословчи мисоллар ҳам кўзга ташланмоқда. Масалан, Пойкент шаҳрининг кадимги номи "ШАҲРИХАЙБАР" бўлган *(қоракўллик таниқли шоир Тилак Жўра ўзининг 1990 йилда ёзилган "Руҳият" китобида "Шаҳрихайбар" тўғрисида шеър ёзган)*. Бу ерда ҳам "ШАҲРИ-ХАЙ-БАР" – сўзлари бирикмаси "Денгиз бўйидаги шаҳар" деган маънони англатади. Яна бир мисол: хитойликлар қадим Пойкентни ва Бухорони "БИ" ва " Бу" деб атаганлар. Шундан келиб чиқиб, "Бухоро" сўзи "Бу-хай-ра" тарзида бўлган бўлиши ҳам ҳақиқатлик даъвосини қила олади. Яна бир мисол: араб савдогарларида "Момолик ут-Висолик" – "Йўллар ва шаҳарлар" деган харита, китоблари бўлган. Улар сув бўйидаги бу катта қишлоқни (Қутайба ибн Муслим бостириб кирганида Бухоро катта қишлоқ деб аталган) ёқтириб қолганлар ва ўзларининг кўпгина китобларида "Бухоро" ёки "Баҳайра" тарзида ёзиб қолдирганлар. Бугунги кунда ҳам сув бўйидаги баъзи бир шаҳарларни арабистонда Баҳайра деб атайдилар.

Шофиркон туманида "Хўжа Ориф Ревгарий" зиёратгоҳи бор. "Ревгарий" деган сўзни маҳаллий зиёлилар аслида "РЕГГАРИЙ" деб айтилади, дейдилар ва у "Катта қум тепа" деган маънони англатади, демоқдалар. "Ревгарий" сўзи аслида "Регбарий" тарзида бўлиб "Қум тепа ёнидаги қишлоқ" деган маънони ёки "Қум тепа ёнидаги қишлоқ" деган маънони англатади. Яна Бухоро, Пойкент атамалари мавзусига қайтамиз. Ҳақиқатдан ҳам Бухоро ва Пойкент шаҳарлари сув бўйида жойлашган бўлган. Бухоро шаҳри Санжом кўли бўйида жойлашган, Пойкент шаҳри эса Қоракўл кўли бўйида жойлашган. Икки кўл ўзаро бирлашиб турган. "Қоракўл" дегани катта кўл дегани. Каминанинг "Кўҳна Пойкент қиссаси" номли ўзбек, инглиз, рус тилларида чоп этилган китобида бу тўғрида изоҳ ёзилган. Наршахийнинг "Бухоро тарихи" китобида шундай дейилган: "Пойкандликлар ҳаммалари савдогар бўлганлар. Улар денгиз орқали бориш мумкин бўлган барча давлатлар билан савдо алоқаларини қилар эдилар". "Пойкент" аввал "Байкент" тарзида бўлган. Термизийнинг" Байкентда яшаб ўтган Байкандийлар " деган иборасини бор. Унда у 17 та Байкандий ҳақида маълумот берган. "Байкент" – "Савдогарлар шаҳри".

Араблар уни тўғридан-тўғри "Мадинат туужжор" деб атаганлар. Тарихнинг яна бир жумбоғига эътибор қаратайлик: "АФ", "АВ", "ЭВ" каби қисқа сўзлар "Қалъа", "Сарой", "Қўрғон" деган маънони англатган. Масалан, "Афғон", "Авғон", "Афхон" сўзлари бир хил маъноли – "Хон қалъаси", "Хон саройи", "Хон қўрғони" каби маъноларни англатади. Юртимизда ҳам АФ, АВ ёки ЭВ билан бошланадиган 20 дан ортиқ қалъа номлари бор. Масалан, Бухоро вилоятининг Пешку, Ромитан, Шофиркон туманлари ҳудудларида "Авзале", "Авдоне" деган қалъалар бор. Авдоне сўзининг маъноси "Кичик қалъа" ёки "олтидан бир марта кичик қалъа" деган маънони англатади. Дарҳақиқат, доне сўзи туркийда олтидан бир деган маънони англатади. Демакки, Авдоне қалъаси қўшни Авзале қалъасига қиёслаб номланган, ундан олтидан бир марта кичиклиги айтиб ўтилган. Энди Афшона сўзига назар солайлик. Афшона аслида "Афшина" тарзида бўлган. Афшина дегани Шиналар қўрғони дегани. Бундай атама Бухоро туманида ҳам мавжуд. Қадимда Шина деган саркарда йигит бўлгани, унинг Бухорога ҳужум қилгани, даштликларга қарши турганн ҳақида тарихдан маълум. Юзга яқин жангчиси бўлган Шина хитойликлар билан қаттиқ тўқнашади ва қўшини катта талафот кўради. Аксар ярадорлардан иборат бўлган Шина қўшини 2-3 гуруҳга бўлиниб, тарқалиб кетади ва ҳар бир гуруҳ ҳар жойда манзил тутади. Вақтлар ўтиб, улар катта қишлоқлар ҳосил қиладилар. Улар қурган қўрғонларини "Авшина" деб атаганлар. Кейинги вақтларда бу атама "Афшона " тарзида айтилиб келинмоқда. Қальалар ёнида жойлашган уйлар, хонадонларни "Авён" деб атаганлар. Бу Қурғон ёнидаги, деган маънони англатади. Бундай номланишлар юртимизда мавжуд. "Айвон" сўзи ҳам шу атамага боғлиқ.

Юсуф РЎЗИ БАЙКАНДИЙ,
тарихшунос олим.

САМАРҚАНД ВИЛОЯТИ

ЭЛ АРДОҒИДАГИ ОТАХОНЛАР

Яқинда Булунғур туманида бўлиб ўтган "Оталар чойхонаси" тадбири шундай номланди

Юртимизда кексаларни қадрлаш, қўллаб-қувватлаш, уларга меҳр-оқибат кўрсатиш каби халқимизга хос юксак инсоний фазилатлар кейинги йилларда давлат сиёсати даражасига кўтарилганлиги айни ҳақиқатдир.

Айниқса, ҳар ойнинг илк ҳафтасида "Кексаларни эъзозлаш, уларга ҳурмат-эҳтиром кўрсатиш халқимизга хос эзгу фазилат" ғояси остида мамлакатимизнинг барча ҳудудларида, маҳаллаларида "Кексалар ҳафталиги"ни ўтказиб учрашувлар тез-тез ўтказиб туриладн. Бундан ташқари, туманда нафақахўрлар, ёлғиз кексалар ва ногиронларни ижтимоий жиҳатдан муҳофаза қилиш ишларини янада такомиллаштиришга ҳам катта эътибор қаратилаяпти. Яқинда туман

бориш яхши анъана тусига кириб, ҳафталик доирасида кексаалар ҳаёти ҳамда фаолияти билан боғлиқ турли хил маънавий-маърифий, кўнгилочар тадбирлар, кўрик танловлар, спорт мусобақаларининг мунтазам равишда ўтказилаётгани ҳам юқоридаги фикрларимизнинг ёрқин исботидир. Бундай кенг кўламли тадбирларни ўз вақтида, юқишқоник билан ўтказиш, қолаверса, кекса отахон ва онахонларимизнинг мароқли дам олишлари учун Булунғур тумани марказидаги "Нуронийлар" масканида ҳам барча шарт-шароитлар муҳайё этилган. Дам олиш хоналари, шахмат-шашка тўгараги, спорт тренажёрлари, кутбхона, у ердаги турли хил рўзномалар тахламлари, журналлар дейсизми барчаси уларнинг хизматида. Масканда миллий ва умумхалқ байрамларимиз муносабати билан ҳам турли хил тадбирлар, ҳокимлиги, туман "Нуронийлар" жамоатчилик кенгаши томонидан туманда умргузронлик қилаётган нуронийлар ҳаётини, бу борада олиб борилаётган кенг кўламли ибратли ишларни янада кенгроқ ёритиш мақсадида "Шоҳсарой" шодиёналар базмгоҳида "Маҳалла" телеканали "Оталар чойхонаси" кўрсатуви ижодкорлари билан ҳамкорликда қизиқарли тадбир ташкил этилди. Эрта тонгдан баралла янграган карнай-сурнай садолари ушбу тадбирга таклиф этилган юз нафардан ортиқ нуронийларни, туман фаолларини базмгоҳга чорлади. Шу тарзда "Оталар чойхонаси" кўрсатувининг навбатдаги сони байрамона тарзда бошланди. Мусиқа садолари остида даврага кўрсатув бошловчиси Мамиржон Абдиев кириб келди. Телебошловчи хушхайфиятда бошланган тадбир иштирокчиларига "Оталар чойхонаси" ижодий жамоаси номидан ўз миннатдорчилигини билдирар экан, ушбу кўрсатувнинг тобора оммалашиб бораётганлигини алоҳида таъкидлаб ўтди. Шу билан бирга унда жойларда нуронийларга кўрсатилаётган ғамхўрликлар, яратиб берилаётган шарт-шароитлар, ўз навбатида пиру бадавлатларимизнинг жамият ҳаётида тутган ўринлари кенг акс эттирилаётганлигини мамнуният билан қайд этди. Шундан сўнг бошловчи сўз навбатини туман ҳокими Самандар Астонова берди. Ҳоким туманда барча соҳаларда амалга оширилаётган кенг кўламли ишлар, нуронийларга кўрсатилаётган ғамхўрликлар ҳақида гапириб берди. Тадбирнинг бадиий қисмида туман маданият уйи қошидаги "Ёшлик" ашула ва рақс ансамбли раҳбари Бахтиёр Дониёров, хушовоз хонанда, мумтоз қўшиқлар ижрочиси Ўктам Эгамқулов, 80 ёшли отахон Суюн Норбеков томонидан мароқ билан ижро этилган бахши шоир Фозил Йўлдош ўғлининг қўшиқлари, термалари, шунингдек, "Чавки" фольклор-этнографик ансамбли жамоасининг чиқишлари, яъни улар томонидан куйланган бир қорсоқ, беш қорсоқ, тўққиз қорсоқ ўйинлари, халқ қўшиқлари, лапарлар айниқса, барчага манзур бўлди. Тадбир давомида 9-сон мусиқа ва санъат мактаби ўқитувчиси, 1-даражали "Меҳнат фахрийси" кўкрак нишони соҳиби, 72 ёшли отахон Соатмурод Норматов томондан ташкил этилган "Мунождат издошлари" ансамбли солистлари томонидан ижро этилган терма ва лапарлар ҳам тадбир иштирокчиларида катта таассурот қолдирди. Таниқли шоир Рустам Бердалиевнинг Булунғур тумани ҳақида ёд ўқиган шеърлари ҳам барчага манзур бўлди.

Шунингдек, тадбир давомида сўзга чиққан туман "Нуронийлар" жамоатчилик кенгаши аъзолари туман тарихи, унинг ўзига хос ғаройиб табиати – калорити, нуронийларга кўрсатилаётган ғамхўрликлар, миришкор деҳқонлар томонидан амалга оширилаётган улуғвор ишлар, "Ҳар бир нуроний – ўн нафар ёшга мураббий" тамойили борасида тобора кенг тус олаётган ибратли тажрибалар, устоз-шогирд анъаналари, шунингдек, тумандан етишиб чиққан машҳур кишилар ҳақида гапириб беришди.

– Туманимизда 15 мингга яқин нуроний истиқомат қилади, – дейди туман Маҳалла ва нуронийларни қўллаб-қувватлаш бўлимининг Нуронийлар бўйича маслаҳатчиси, туман "Нуронийлар" жамоатчилик Кенгаши раиси Очил Аҳмедов. – Нуроний отахон ва онахонларимизнинг ҳамда ёлғиз кексаларнинг янада мазмунли ҳаёт кечиришларига ва дам олишларига алоҳида эътибор қаратиб келяпмиз. Ўтган йили 50 нафарга яқин ана шундай кексаларимиз соғлиқларини тиклашлари учун сиҳатгоҳларда дам олиб келишди. Мустақилликнинг 31 йиллиги байрами муносабати билан барча маҳаллаларда нуронийларимизга ҳомийлар томонидан хайр-эҳсонлар тарқатилди. Гулзор маҳалласидаги кам таъминланган бир оилага янги уй-жой қуриб берилди. Куз-қиш мавсумига тайёргарлик бўйича 8 минг тонна кўмир кам таъминланган оилалар уйларига етказиб берилди.

"Оталар чойхонаси" тадбири сўнгида фаол нуронийларнинг бир гуруҳи ҳамда ташкилотчилар туман ҳокимлиги ҳамда туман "Нуронийлар" жамоатчилик Кенгашининг эсдалик совғалари билан тақдирланди.

Холбой ҚОСИМОВ,
адиб.
Раббим ҲОТАМОВ
олган суратлар.

Qishloq hayoti

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси комплекси таркибидаги ҳамда бошқа дахлдор вазирлик ва идоралар.

Бош муҳаррир: Чори ЛАТИПОВ

Таҳрир ҳайъати:
Шавкат ҲАМРОЕВ, Азиз ВОИТОВ,
Муҳаммаджон ТОШБОЛТАЕВ,
Актам ХАИТОВ, Маҳмуд ТОИР,
Ҳабиб ТЕМИРОВ *(бош муҳаррир ўринбосари)*,
Раимқул СУЯРОВ *(бош муҳаррир ўринбосари)*.

Саҳифаловчи-дизайнер: Маркс ЮСУПОВ

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги томонидан 2009 йил 13 февралда № 0020-рақам билан рўйхатдан ўтказилган.
Ҳажми 2 босма табоқ. Офсет усулида босилди, қоғоз бичими А-2.
НАШР ИНДЕКСИ – 144.
Буюртма Г-340. 2618 нусхада чоп этилди.

Манзилимиз: 100000, Тошкент, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.
Телефонлар: Қабулхона – (0-371) 236-26-50, 233-09-93, 95-080-43-70, 99-050-69-45.
Реклама ва эълонлар – (0-371) 236-26-50, (0-371) 233-28-04.
e-mail: infoqishloqhayoti@mail.ru Баҳоси келишилган нархда.

ISSN 2010-7021

Газета "Шарқ" нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида босилди. Манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6

Босишга топшириш вақти: 21.00
Босишга топширилди: 18.00